

Λίλι Γκράχαμ
Το
ΠΑΙΔΙ
ΤΟΥ
ΑΟΥΣΒΙΤΣ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ:
Φωτεινή Πίπη

Ένα συγκλονιστικό ιστορικό μυθιστόρημα
βασισμένο σε πραγματικά γεγονότα

 ΜΙΝΩΑΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΠΡΑΓΑ, ΣΗΜΕΡΑ

Ήταν Νοέμβριος και, παρότι απρόσκλητο, το κρύο είχε κάνει την εμφάνισή του. Τα γόνατα της Ναντιγιέ έτριξαν όταν σηκώθηκε για να βάλει άλλο ένα κούτσουρο στην ξυλόσομπα. Έξω η ομίχλη είχε ανέβει ψηλά και τα φώτα του δρόμου μεταμόρφωναν τον ορίζοντα σε ένα τίλημα κεχριμπαρένιας αχλής. Επικρατούσε μια απόκοσμη σιγαλιά, ήταν μια νύχτα ιδανική για απομόνωση, περισυλλογή και ατελείωτα φλιτζάνια καφέ. Το κρεβάτι της ήταν μια άνεση που μπορούσε να στερηθεί, ώσπου να το τελειώσει.

Κοίταξε την ντάνα με τα γράμματα που είχε μπροστά της και ψηλάφησε με τα ροζιασμένα δάχτυλά της τα βαθιά ίχνη που είχε αφήσει στο χαρτί το στιλό της μητέρας της, τις κοίτες των μπλε ποταμών από το μελάνι της.

Το είχε αναβάλει για πάρα πολύ καιρό. Περίμενε την κατάλληλη στιγμή για να διηγηθεί μια ιστορία που είχε ξεκινήσει πολύ πριν γεννηθεί η ίδια. Περίμενε τις κατάλληλες λέξεις. Την κατάλληλη ώρα.

Όμως η ζωή δεν περιμένει ώσπου να είμαστε έτοιμοι. Τις περισσότερες φορές μάς ρίχνει στα βαθιά και μας ζητάει να κολυμπήσουμε. Είμαστε δεν είμαστε έτοιμοι.

Ένας ελαφρύς χτύπος ακούστηκε στην πόρτα και από το άνοιγμα ξεπρόβαλε το σκούρο κεφάλι της Καμίλα, της εγγονής της, που αναστέναξε όταν είδε τη γιαγιά της καθισμένη στο γραφείο της. Τα μάτια της έλεγαν ήδη χίλιες λέξεις πριν καν ανοίξει το στόμα της: «Αν συνεχίσεις έτσι, *μπαμπίτσκα*,* στο τέλος θα καταρρεύσεις. Θυμάσαι τι είπε ο γιατρός».

Η Ναντγιέ χαμήλωσε λίγο τα γυαλιά της και κοίταξε τη νεαρή γυναίκα πάνω από τους φακούς, τα γαλανά μάτια της διαπεραστικά όπως τότε, που κοιτούσε τους φοιτητές της από το πόντιουμ και τους ζητούσε να αναλογιστούν τα πράγματα από διαφορετική οπτική. «Και τι ξέρουν οι γιατροί για το ανθρώπινο πνεύμα, *ντγίτιε*;** Αυτοί εμπιστεύονται μόνο ό,τι μπορούν να βάλουν σ' ένα μπουκαλάκι ή να του δώσουν μια εξήγηση του τύπου άσπρο ή μαύρο. Εγώ, όμως, έχω δει με τα μάτια μου για τι είναι ικανός ο άνθρωπος, τι μπορεί να κατακτήσει, από τι μπορεί να *επιζήσει*, φτάνει μονάχα να το θέλει».

Η Καμίλα είχε μάθει να μη φέρνει αντίρρηση στη γιαγιά της σε θέματα φιλοσοφικά. Έτσι προτίμησε να επικαλεστεί μια απλή, αναντίρρητη αλήθεια. «Μα όλοι έχουμε ανάγκη από ύπνο, *μπαμπίτσκα*. Ακόμα κι εσύ».

Η Ναντγιέ σούφρωσε τα χείλη της, καθώς αυτό που της έλεγε η εγγονή της ήταν κάτι που δεν μπορούσε να μην παραδεχτεί. Έπειτα διάλεξε να πει ένα ψέμα, χλιοφορεμένο σαν παλιό ζευγάρι παντόφλες, γνώριμο και βολι-

---

* Babička: γιαγιά στα τσεχικά. [Σ.τ.Μ.]

** Dítě: παιδί στα τσεχικά. [Σ.τ.Μ.]

κό. «Μόνο δέκα λεπτά ακόμα». Ύστερα σήκωσε το βλέμμα της, όλο προσμονή. «Και ίσως άλλον έναν καφέ;»

Η Καμίλα ξεφύσησε έναν ήχο που μαρτυρούσε κάτι ανάμεσα σε παραίτηση και θυμηδία. «Εντάξει, εντάξει. Αλλά μετά... ύπνο» της είπε αυστηρά, πιέζοντας τα χείλη της στον κρόταφο της γιαγιάς της πριν πάει στην άλλη άκρη του δωματίου όπου βρισκόταν η καφετιέρα.

Η Ναντιγιέ έγνεψε πως συμφωνούσε, όμως από μέσα τους ήξεραν και οι δύο πως δεν θα το τηρούσε. Θα καθόταν ξύπνια ώσπου να τελειώσει, όση ώρα κι αν της έπαιρνε. Ξαναφόρεσε κανονικά τα γυαλιά της και άνοιξε μπροστά της ένα καθαρό φύλλο χαρτί. Ύστερα άγγιξε τη φωτογραφία στην επίχρυση κορνίζα που είχε πάντα πάνω στο γραφείο της, αυτή που εικόνιζε μια λεπτή νεαρή γυναίκα με πολύ κοντά σκούρα μαλλιά κι ένα μωρό στην αγκαλιά της.

Είχε μια τελευταία ιστορία να διηγηθεί.

Τη δική τους ιστορία.

Μια ιστορία που ξεκίνησε καταμεσής στην κόλαση επί της γης.

ΕΝΑ

Άουσβιτς, Δεκέμβριος 1942

«Είσαι με τα καλά σου, *Κρίτσελαι;*» ψιθύρισε αυστηρά στο αυτί της η Σόφι, με μάτια γουρλωμένα από τον φόβο κι ένα πλέγμα από ουλές να διαγράφονται έντονα πάνω στο κατάλευκο κρανίο που είχε φανερώσει το πρόσφατο ξύρισμα του κεφαλιού της. «Έχεις *βαλθεί* να μας πυροβολήσουν; Προχώρα!»

Η Εύα Αντάμι συνέχισε με κόπο να βαδίζει κάτω από την καταρρακτώδη βροχή, σέρνοντας τα παράταιρα ξυλοπάπουτσα που της έπεφταν μεγάλα και κινδυνεύοντας να χάσει παραλίγο το ένα από τα δύο όταν κόλλησε στην πηχτή, ανελήγη λάσπη που είχαν ανασκαλέψει χιλιάδες πόδια πριν από τα δικά της. Ήταν σκοτάδι ακόμα, ίσως λίγο μετά τις τέσσερις το πρωί, όμως οι εκτυφλωτικοί προβολείς έδιναν την εντύπωση πως ήταν πολύ αργότερα. Η Εύα περπατούσε καμπουριασμένη, προσπαθώντας να κρατήσει το σώμα της ζεστό – μια μάταιη, απέλπιδα προσπάθεια. Η νεροποντή θαρρείς και ελισσόταν με εμπάθεια, ώστε να χωθεί μέσα και κάτω από τα ρούχα της. Απεχθανόταν το *Απέλ*, το προσκλητήριο που σήμαινε δύο φορές τη μέρα

και στο οποίο ήταν υποχρεωμένες να σπεύσουν έξω και να περιμένουν, ό,τι καιρό κι αν έκανε, ήταν δεν ήταν ντυμένες, όσο τις μετρούσαν και τις ξαναμετρούσαν επί ώρες. Τυχόν ανυπακοή μπορούσε να σου στοιχίσει τη ζωή. Όμως και τι δεν μπορούσε να σου στοιχίσει τη ζωή σ' αυτό το μέρος;

Η Εύα στράφηκε προς τη φίλη της, με μια αλλόκοτη έκφραση στο λεπτό πρόσωπό της, τα καστανά μάτια της να φαντάζουν ακόμα μεγαλύτερα εξαιτίας του ξυρισμένου, από τα σκούρα μαλλιά της, κεφαλιού της. «Μόνο μια βδομάδα είμαστε εδώ. Έτσι είπε μόλις τώρα η Χέλγκα».

Την αδύναμη εκπνοή της διαδέχτηκε μια χαμηλόφωνη κατάρα.

Μια βδομάδα. *Εδώ.*

Μια βδομάδα που είχαν απογυμνωθεί από την ανθρωπινή υπόστασή τους. Μια βδομάδα από τότε που τις είχαν μαζώσει σαν τα γελάδια και τις είχαν χώσει μέσα σε ένα ρυπαρό τρένο που έζεχνε θάνατο και εξαχρείωση, κορμιά στοιβαγμένα που μετά βίας ανάσαιναν επί μέρες. Κι εκεί που έφτασαν, τις περίμενε το απόλυτο χάος – θόρυβοι και φωνές και κακομεταχείριση, κι ύστερα τις χώρισαν σε ομάδες και τις οδήγησαν σε μια μεγάλη αίθουσα, όπου τις έγδυσαν, για να τις επιθεωρήσουν οι μοχθηροί φύλακες των Ες Ες, και τους ξύρισαν άγαρμπα τα κεφάλια. Ύστερα χίμηξαν όλες να βρουν κάτι να φορέσουν, διαλέγοντας ανάμεσα σ' ένα σωρό παράταιρα, παραπεταμένα ρούχα.

Μετά από όλα όσα είχε περάσει ως τώρα, η Εύα δεν φανταζόταν ότι υπήρχε κάτι που θα μπορούσε να την κλονίσει, όμως τα λόγια της Χέλγκα το είχαν καταφέρει.

«Μια βδομάδα στην κόλαση» μουρμούρισε η Βάντα,

αντηχώντας τις σκέψεις της. Τα κόκκινα μαλλιά της, η χλωμή επιδερμίδα και οι φακίδες της δεν μαρτυρούσαν την ουγγροτσεχική καταγωγή της. «Πώς να μη μοιάζει αιωνιότητα;» Ήταν κι αυτή στο τρένο μαζί τους. Είχαν ταξιδέψει όρθιες επί δύο ημέρες. Μεσ στο βαγόνι υπήρχε ένας κουβάς για φαγητό και ένας για τα περιττώματα και των πενήντα γυναικών.

«Νομίζεις πως χρειάζεται πάνω από μια βδομάδα για να καταστραφεί μια ζωή;» μουρμούρισε δηκτικά η Χέλγκα. Ήταν πενήντα κάτι ετών, αλλά έδειχνε πολύ μεγαλύτερη· τα σκούρα γκρι μαλλιά της είχαν αρχίσει να μακραίνουν σε άτονες τούφες και τα μάτια της είχαν εκείνη τη γυάλινη όψη που είχαν και τα μάτια κάποιων άλλων γυναικών και τις έκαναν να φαντάζονται σαν περιπλανώμενα φαντάσματα. Η Χέλγκα είχε έρθει εδώ αρκετούς μήνες νωρίτερα από τις άλλες και το πέρασμα του χρόνου είχε ήδη αφήσει τα σημάδια του, ιδιαίτερα στην υπομονή της απέναντι σε νεοφερμένες όπως η Εύα. «Δεν το έχεις καταλάβει ακόμα ότι η ζωή μπορεί να έρθει τούμπα από τη μια μέρα στην άλλη;» είπε χτυπώντας την παλάμη του ενός χεριού της πάνω στον λεπτό καρπό του άλλου, τρομάζοντάς τες όλες με τον κρότο που ακούστηκε σαν σφαίρα. Η Χέλγκα κούνησε το κεφάλι της κι ύστερα απαξίωσε να τις ξανακοιτάξει.

Η Εύα το είχε καταλάβει. Πολύ καλύτερα από κάποιες άλλες.

Κι ωστόσο δεν μπορούσε να μην αναλογίζεται πως μέχρι πριν μόλις μια εβδομάδα δεν ήξερε καν πως υπήρχε ένα τέτοιο μέρος – ένα μέρος σχεδιασμένο αποκλειστικά και

μόνο για τον αφανισμό ανθρώπων. Ένα μέρος που έκανε το Τερεζίν, το εβραϊκό στρατόπεδο συγκέντρωσης και γκέ-το έξω από την Πράγα, όπου είχε ζήσει όλο τον προηγούμενο χρόνο, να φαντάζει ονειρεμένος τόπος.

«Ψέματα. Ως και η κόλαση θα ήταν καλύτερη από εδώ» μουρμούρισε η Βάντα όταν η Χέλγκα ξανάρχισε να προχωράει μπροστά τους, με μια σύσπαση στα χείλη της σαν πικρή απομίμηση χαμόγελου όταν γύρισε να τους ρίξει μια ματιά πίσω από την πλάτη της.

Όλες τους στράφηκαν προς τη Βάντα τη στιγμή που ένας γερμανικός ποιμενικός άρχισε να γαβγίζει και να γρυλίζει απειλητικά τεντώνοντας με βία το λουρί του, με τις τρίχες ανασηκωμένες στη ράχη του, έτοιμος να τους ορμήσει και να τις κατασπαράξει, αφήνοντας τα ματωμένα χνάρια από τα λείψανά τους πάνω στη λάσπη.

Η Βάντα στράφηκε ατάραχη προς το σκυλί. «Τουλάχιστον εκεί θα έκανε ζέστη».

Η Εύα ρουθούνισε κάτι σαν γέλιο. Περίεργο τι έβρισκε κανείς πια αστείο.

Την ώρα του «μεσημεριανού» στέκονταν στην ουρά για να παραλάβουν το ένα λίτρο σούπα που αναλογούσε στην καθεμιά. Η Εύα χρησιμοποιούσε τα χέρια της ως δοχείο για τη μερίδα της από το νεροζούμι, παίρνοντας έτσι πολύ μικρότερη από την προβλεπόμενη ποσότητα καθώς, όσο κι αν προσπαθούσε, χωρίς караβάνα το πολύτιμο υγρό χυνόταν στο πάτωμα. Το φαγητό είχε παράξενη μυρωδιά και γεύση. Ορισμένες είχαν αρνηθεί να το φάνε όταν είχαν

πρωτοέρθει –ακόμα και η ίδια η Εύα, που ερχόμενη από το Τερεζίν ήξερε πολύ καλά τι θα πει πείνα, στην αρχή το κατάπινε με το ζόρι–, όμως τώρα το καταβρόχιζαν όλες τους απεγνωσμένα. Κυκλοφορούσε η φήμη πως οι φύλακες πρόσθεταν στο φαΐ κάποια ουσία για να τις ηρεμεί και να τους σταματάει τα έμμηνα. Ως προς το πρώτο αποτύχαινε, ως προς το δεύτερο θα φαινόταν με τον καιρό. Η Εύα υποπτευόταν εύλογα πως η περιόδός τους θα σταματούσε έτσι κι αλλιώς λόγω ασιτίας, αν και δεν ήταν βέβαιο – κάποιες ταλαίπωρες γυναίκες εξακολουθούσαν να εμμηνορροούν παρ’ όλη την κακουχία.

Η σούπα είχε πραγματικά φριχτή γεύση, όμως και τι δε θα ’δινε η Εύα για να είχε λίγη ακόμη. Μέσα στο μυαλό της δεν υπήρχε περιθώριο για να σκεφτεί τι ζημιά θα μπορούσε να κάνει μακροπρόθεσμα στον οργανισμό της η ενδεχομένως δηλητηριασμένη τροφή. Μόνη της έγνοια ήταν να επιβιώσει σήμερα, κάθε μέρα, και αυτό σήμαινε ότι έπρεπε να προσπαθήσει με κάποιον τρόπο να φάει κι άλλο.

Τα βράδια, κατά τις επτά, όταν τελείωναν την ολόημερη εργασία τους και είχαν «ελεύθερο χρόνο» –τον οποίο έτσι κι αλλιώς περνούσαν μέσα στον στρατώνα– τους έδιναν από μια κουραμάνα –τριακόσια γραμμάρια μαύρο ψωμί– κι ένα κουταλάκι του γλυκού μαρμελάδα ή μαργαρίνη, από το οποίο έπρεπε να φυλάξουν το μισό για το πρωινό της επόμενης μέρας. Λίγες μόνο το κατάφερναν, ενώ οι υπόλοιπες αναγκάζονταν να ξεκινήσουν τη μέρα τους με ένα άνοστο και λασπερό υποκατάστατο του καφέ και να περιμένουν ως το μεσημεριανό συσσίτιο για λίγη σούπα.

«Το πρώτο που έχουμε να κάνουμε είναι να εξασφαλι-

σουμε από μια δικιά μας κούπα ή ένα μπολ» είπε η Εύα στη Σόφι την πρώτη μέρα, μόλις είχαν αποφάσει το μεσημεριανό τους και παρατηρούσαν μία από τις παλιές να διεκδικεί μεγαλύτερη μερίδα με έναν στραπατσarisμένο μαστραπά στο χέρι της.

Όσες γυναίκες απολάμβαναν τέτοιες πολυτέλειες, κατάφερναν να παίρνουν περισσότερη σούπα και μεγαλύτερα κομμάτια λαχανικών. Ήταν ένα υποτυπώδες σκεύος, το οποίο όμως εδώ μπορούσε να κάνει τη διαφορά ανάμεσα στη ζωή και στον θάνατο.

Η Σόφι την κοίταξε και ύστερα κούνησε το κεφάλι της, γελώντας άθελά της. Ήταν ένας γλυκός και απρόσμενος ήχος, σαν κελάηδισμα πουλιού ένα παγερό χειμωνιάτικο πρωινό. «Μπολ; Εδώ; Αχ, Κρίτσελαϊ, με τους μεγαλόπνοους στόχους σου! Και πώς λες να το καταφέρουμε αυτό;»

Η Εύα αποκρίθηκε με μια σύσπαση των χειλιών της και μια φλόγα στα καστανά μάτια της. Η Σόφι τής είχε δώσει το παρατσούκλι «Κρίτσελαϊ» στο Τερεζίν, όπου είχαν πρωτοσυναντηθεί. Σήμαινε καλικαντζούρα, αφηρημένο ορνιθοσκάλισμα στο χαρτί, και την είχε βγάλει έτσι γιατί η Εύα είχε την τάση να ονειροπολεί και να βλέπει τον κόσμο όπως θα ήθελε να ήταν. Κάποτε ήταν καλλιτέχνιδα, εικονογράφος, με λαμπρό μέλλον μπροστά της, ώσπου οι ναζί αποφάσισαν να της το στερήσουν.

Στο Τερεζίν, η Εύα είχε γίνει καλλιτέχνις σε άλλα πράγματα, από ανάγκη. Όπως, για παράδειγμα, στο ξάφρισμα, ή μάλλον στην αναδιανομή αντικειμένων που είχαν κατασχεθεί από τους κρατούμενους στο Σλόιζε, την περιοχή υποδοχής και διαλογής των κρατουμένων στο στρατόπε-

δο, όπου τους αφαιρούσαν τα υπάρχοντά τους. Αυτό το «ξάφρισμα» δεν ήταν ακριβώς κλεψιά, απλώς επέστρεφε τα κλοπιμαία, με αντάλλαγμα

«Δεν ξέρω ακόμα» είπε η Εύα παρακολουθώντας να περνάει από μπροστά τους μια γυναίκα τόσο λεπτή, που έμοιαζε σαν να ήταν φτιαγμένη από σπιρτόξυλα. «Όμως πρέπει να προσπαθήσουμε. Δεν γίνεται να καταντήσουμε σαν αυτές».

Το ΠΑΙΔΙ ΤΟΥ ΑΟΥΣΒΙΤΣ

Το 1942 η Εύα Αντάμι επιβιβάζεται σ' ένα τρένο για το Άουσβιτς. Στριμωγμένη ασφυκτικά ανάμεσα σε δεκάδες άλλους και εξουθενωμένη, το μόνο που την απασχολεί είναι να βρει τον σύζυγό της, Μίχαλ, ο οποίος είχε μεταφερθεί εκεί έξι μήνες νωρίτερα.

Φτάνοντας, δεν βρίσκει κανένα ίχνος του άντρα της, παρά μόνο τη σκληρή, ισοπεδωτική πραγματικότητα του στρατοπέδου συγκέντρωσης. Ξαπλωμένη στο λεπτό στρώμα της κουκέτας που μοιράζεται με άλλες γυναίκες, συντετριμμένη και με το κεφάλι της ξυρισμένο, ακούει έναν ψίθυρο:
Η συγκρατούμενή της, Σόφι, της δίνει το χέρι...

Με το πέρασμα των ημερών, οι δύο γυναίκες γίνονται φίλες και μοιράζονται τα όνειρα και τις ελπίδες τους – η Εύα ελπίζει να βρει τον Μίχαλ ζωντανό σ' αυτό το φριχτό μέρος και η Σόφι να ανταμώσει ξανά με τον γιο της, Τόμας. Μαθαίνουν να επιβιώνουν και να προστατεύουν η μία την άλλη, έως τη στιγμή που η Εύα αντιλαμβάνεται ότι έχει μείνει έγκυος: οι ζωές και των δύο βρίσκονται πλέον σε κίνδυνο...

Οι δύο γυναίκες είναι όμως αποφασισμένες να κρατήσουν ζωντανό τον τελευταίο σπόρο ελπίδας μέσα στις σκιές και την εξαθλίωση, τα μονάκριβα παιδιά τους, που ελπίζουν ότι θα ζήσουν για να διηγηθούν την ιστορία τους όταν εκείνες δεν θα μπορούν πια να το κάνουν...

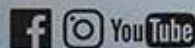
Μια σπαραχτική ιστορία επιβίωσης, όπου η ζωή ή ο θάνατος εξαρτώνται από την παραμικρή λεπτομέρεια και η ελπίδα και η αγάπη επιζούν ακόμα και στο πιο ζοφερό περιβάλλον.

www.minoas.gr

9 786180 215885
ISBN 978-618-02-1588-5

ΚΩΔ. 35237

www.minoas.gr